

Willem Stegenga als journalist

De Friese koe

Zwartbonten van Willem Stegenga tonen nog hoorns

Geen geringe opgave: nog eens een boek over de Friese koe schrijven.

Maar journalist Willem Stegenga toont zich weer een vlotte verteller,

die met succes 'winkelde' bij de bekende bronnen. Een makkelijk

leesbaar boek met mooie, maar ongedateerde koeienfoto's.

Op het eerste gezicht heeft Willem Stegenga het zich bij het schrijven van het boek 'De Friese koe' gemakkelijk gemaakt. Hij kon putten uit een rij van werken over het onderwerp, terwijl hij recent een flink knipselarchief moet hebben aangelegd. Het dient gezegd, de voormalige landbouwredacteur van de Leeuwarder Courant heeft vakkundig gebruikgemaakt van zijn bronnen. In zijn vertrouwde stijl, een beetje cynisch en niet zonder onderkoelde humor, behandelt hij de vele aspecten, die aangeboord kunnen worden om een beeld te schetsen van de Friese koe – ús mem inclusief.

Hij heeft er vroeger nooit een geheim van gemaakt: schrijvers van gedenkboeken zijn in zijn ogen mooipratende, een buitenstaander als Geert Mak heeft het boerenleven van Jorwerd nooit begrepen. Veel inspiratie ontleende Stegenga aan het rundveeverhaal in 'Paradijs der runderen', waarin Kees van der Wiel inderdaad veel nog niet ontdekt materiaal over de Noord-Hollandse koeien heeft beschreven. Zo ontstaat bijna het beeld dat er ook in Friesland bullestieken hebben bestaan. Stegenga heeft ook een poging gedaan de weg van de oeros naar Sunny Boy te be-

schrijven. Jammer dat hij daarbij twee afbeeldingen van de oeros heeft weergegeven, waarvan de een (op pagina 60) een weergave is van een wisent. Hij had hier een ander standaardwerk kunnen raadplegen: 'De oeros' van Cis van Vuure. Aan het slot van die zoektocht staat inderdaad de met een standbeeld geëerde fokstier van Minne Blanksma mooi afgebeeld. Maar hoe komt de auteur als rasechte Fries op het idee om de stier hardnekkig Schalsumer Sunny Boy te noemen?

Nostalgisch fotobeeld

Het zijn kleine smetten die onverlet laten dat de in overzichtelijke hoofdstukken verdeelde tekst prettig leesbaar is. Met smaak weet de vakman Stegenga situaties te tekenen, soms puttend uit eigen ervaring, maar vaker uit bestaande lectuur in boeken en kranten. De hoogte-, maar vooral dieptepunten van de Friese rundveefokkerij, de glorie-dagen van het Friese stamboek en de successen van de nieuwe holsteinfokkers als Blanksma en Klaas van der Ploeg – ze komen voor insiders herkenbaar aan bod. Maar tevergeefs zoekt men naar foto's van de koeien, die in hun stallen voor successen zorgden.

Het boek maakt een merkwaardige spagaat wat de illustratie betreft. Op de mooie sfeerfoto's, vooral van Johannes Doedes en Henk Kuiper – die bij respectievelijk het Fries Landbouwblad en De Friese Vee-fokkerij koeien moesten fotograferen, maar vooral werden gebiologeerd door het landschap – passeren talloze stieren en koeien in zwart-wit. De koeien hebben nog hoorns en hun uiers zien er bedroevend slecht uit.

Hendrik Jepma van Mantgum defileert met kampioen Pietje's Eduard, Koos Seinstras van Oudkerk melkt zijn Bûtenmoark Boukje 121 met de hand, Sjoerd Brandsma van Lekkum geeft zijn Blitsaerd Japke 27 een laatste kloppje op weg naar de kampioensring. Waar Willem Stegenga met smaak verhaalt over de wonderen van de melkrobot zien we ineens foto's van een boer die de melk handmatig in de melkbus giet.

Jammer dat die keur aan nostalgische foto's niet is benoemd. Nu dreigen ze een dissonant te worden voor de lezers, die zich graag ook in beeld een voorstelling hadden gemaakt van de ontwikkeling van de Friese zwartbonte koe. Zeker sinds de holsteinisatie, toen de Friese boeren opnieuw (ook hun) vakmanschap toonden.

Reimer Strikwerda

Willem Stegenga: De Friese koe.

Uitgave van Bornmeer/Steven Sterk uitgevers.

Geheel in zwart-wit, 224 pagina's.

ISBN: 978-90-5615-148-5. Prijs € 29.50.